

JEAN BART

EUROPOLIS

CUPRINS

CAPITOLUL I.....	3
CAPITOLUL II	15
CAPITOLUL III	32
CAPITOLUL IV	45
CAPITOLUL V	55
CAPITOLUL VI.....	66
CAPITOLUL VII	79
CAPITOLUL VIII	98
CAPITOLUL IX.....	109
CAPITOLUL X	116
CAPITOLUL XI.....	134
CAPITOLUL XII	154
CAPITOLUL XIII	162
CAPITOLUL XIV	175
CAPITOLUL XV	187
CAPITOLUL XVI.....	208
CAPITOLUL XVII	221
EPILOG	231

Redactor: *Adelina Maria Dragomir*
Tehnoredactor: *Andreea Dobreci*

Copyright © 2012 – Editura Sigma

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin Editurii SIGMA.
Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi reprodușă fără acordul scris al Editurii SIGMA.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BART, JEAN

Europolis / Jean Bart. - București : Sigma, 2012
ISBN 978-973-649-806-0

821.135-31

Editura SIGMA

Sediul central:

Str. G-ral Berthelot, nr. 38, sector 1, București, cod 010169
Tel. / fax: 021-313.96.42; 021-315.39.43; 021-315.39.70
e-mail: office@editurasigma.ro; web: www.editurasigma.ro

Distribuție:

Tel. / fax: 021-243.42.40; 021-243.40.52; 021-243.40.14
e-mail: comenzi@editurasigma.ro

CAPITOLUL I

Ziua și noaptea se lucra la încărcarea vapoarelor. Numai în miezul zilei portul era mort. Sub ploaia de aur a soarelui de vară natura întreagă dormea moleșită. Nicio adiere, niciun semn de viață. Pământul și apa, oameni și animale cădeau parcă deodată într-o adâncă letargie. Nicio viețuitoare nu mai mișca pe cheiurile înfierbântate. Când soarele ajungea la zenit, portul mut, poleit într-o lumină orbitoare, părea în arșița zilei un oraș mort, adormit printr-o vrajă, pietrificat de veacuri, – un oraș fantomă.

O pulbere vapoasă vibra în unde, plutind în zare ca o muselină transparentă. În rada portului, departe, sub un cer de porțelan, două vapoare negre, zăceau ancorate, fixe, ca niște jucării ținute pe marea netedă, albă, sclipitoare ca o placă de mercur.

Lungiți la rând, sub peticul de umbră, la baza piramidei de bulgări de cărbuni, dormeau doborâți hamalii, negri, pe jumătate goi.

În dreptul vămii, lângă ghereta care da o iluzie de umbră, un grănicer la post pirotea în picioare rezemat de armă.

Cafeneaua din fața debarcaderului era goală.

Afară, sub pânza de barcă întinsă în chip de tendă*, erau înșirate câteva mese de lemn vopsite în verde.

Stăpânul cafenelei, căpitanul Stamati Marulis, învins, ațipise și el pe un scaun scăpând din mână gazeta favorită: „Patris”.

Un singur mușteriu nelipsit – șeful vămii – își făcea după obicei cura de slăbit: ca să nu doarmă după prânz acasă, moțăia regulat un ceas pe zi la cafea, cu ochelarii pe nas, cu „Universul” pe genunchi. La umbră, sub masă, un câine flocos visa mărâind prin somn. Iar în cușca de sârmă deasupra

* tendă – prelată de pânză care se întinde deasupra punții pentru a o apăra de ploaie sau de soare.

ușii, un canar ca un bulgăraș de aur adormise cu pliscul ascuns în puful de mătase al fulgilor zburliți.

De sus, dinspre poștă, se auzi deodată un pas greoi cadențat. Petrachi Hulub, factorul, pornise la împărțirea corespondenței în oraș.

Se opri în dreptul cafenelei. Ușurel, ca să nu-i tulbure somnul, depuse o scrisoare pe masa lui Stamati și trecu grăbit înainte.

Hulub, poștaș vechi, cuminte, chibzuit, știa el unde anume trebuie să aștepte și unde nu.

În port erau case, birouri de comerț, de unde știa el că-i *pică* în fiecare zi ceva. Om cu socoteală, Hulub își trecea suma în litere și cifre la rând într-un caiet aparte – carnetul de chicușuri* – pe care îl ținea în regulă, la zi, ca un adevărat contabil.

Cafeneaua lui Stamati nu intra în contabilitatea lui. De aceea nici nu întârzia în drum. Își făcea strict datoria și trecea înainte.

Cu ce nepăsare fusese lăsat plicul acela pe masa de lemn a cafenelei...

A! dacă ar fi știut poștașul ce scrisoare ducea în ziua aceea în vechea lui geantă de piele!

Dar cine ar fi bănuit o clipă că un simplu plic banal, francat, nici recomandat măcar, închidea o scrisoare miraculoasă, o forță magnetică, o bombă menită să provoace o formidabilă explozie într-un depozit de praf de pușcă?

Cine ar fi crezut vreodată că niște slove scrise acolo, într-o grecească proastă puteau să scapere scânteia unei amorse fulgerătoare care să electrizeze portul acesta adormit în pustietatea Deltei, să tulbure și să ridice în picioare un oraș întreg, să deștepte sentimente, pasiuni, iluzii, gelozii, invidii, ură și răzbunare, stârnind într-o singură zi, în acest colț uitat de lume, furtuna patimilor ce zac adormite în fundul sufletului omenesc.

*

Târziu, când se trezi Stamati, buimăcit încă de somn, dădu cu ochii de scrisoarea lăsată de poștaș. O ridică surprins, o învărti între degete examinând adresa și timbrele străine. Rupse plicul și dintr-o aruncătură de ochi, măsură

* chicuș – Fig. Fam. câștig (care picură sau vine) afară de cele obișnuite.

toată lungimea scrisorii, până la capăt. Când descifră iscălitura de la urmă, tresări deodată. Își frecă ochii cu dosul palmei;... e treaz?... nu visează? Sufocat de emoție, începu să citească în fugă.

Scrisoarea venea de departe, tocmai din America de Sud.

Începea cu: *Iubite frate* și sfârșea cu: *Al tău frate mai mare care nu te-a uitat, Nicola*.

Amândoi frații, Stamati și Nicola Marulis, veniseră de copii împreună la Dunăre, plecați pe o corăbioară – *trihandin* din patrie, de la Hios, Stamati rămase la Dunăre, Nicola, imbarcat ca marinar pe un vapor francez, își luase lumea în cap. Rudele nu mai știau nimic de soarta lui. Acum, după patruzeci de ani scria că s-a săturat printre străini; nevasta i-a murit; nu are decât o fată; simțindu-se slab și bătrân vrea să se întoarcă la Dunăre să-și petreacă bătrânețile între neamuri.

Scrisul era încâlcit, într-o grecească împestrițată cu vorbe franțuzești, pe care Stamati nu le prea înțelegea. O luă de la capăt, cu ochii lacomi, cătând să prindă mai mult decât era în scrisoarea care i se părea prea scurtă. Se chinuia, încrețindu-și fruntea, zburbindu-și sprâncenele stufoase. Câteva clipe rămase pe gânduri. Un fior de plăcere îl furnică din creștet până în tălpi. În zguduirea sufltească în care vibra, simțea cum îi năvălește sângele la inimă. Gândurile i se încrucișau cu o iuțală fulgerătoare... „Nicola vine din America... America cea bogată... în America se duc toți săraci și vin milionari... Nicola a stat patruzeci de ani în America... și acum se întoarce... ce avere poate să aibă?... Dacă ar fi plecat și el din tinerețe în America?... poate se întorcea și el milionar...”

Hârtia îi tremura în mână. Încercă a treia oară să citească, îi jucau literele sub ochi și se împiedica la fiecare cuvânt.

Se opri din citit. Îi veni deodată în minte o idee salvatoare. Și o luă la goană pe chei, cu scrisoarea în mână, cu capul gol, amețit, beat de emoție.

Se opri la ușa unui birou comercial.

– Logaridis e aici?

Un craniu socratic apăru dezgolit în cadrul ferestrei. Logaridis era socotit ca cel mai erudit și mai înțelept bătrân al portului. Venise de la Atena ca

profesor la școala comunității elene. După câțiva ani fusese angajat *gramoticos* la cel mai mare birou de comerț din port. Era consultat de compatrioți în toate chestiile grele. Da sfaturi și traducea acte și scrisori din limbi străine.

— *Horiste! horiste cumbaru!* poftim, poftim, cumetre, la birou.

— Nu... e mai bine afară, îi răspunse Stamati arătându-i scrisoarea.

— Bre! Bre! făcu bătrânul înțelept al portului, potrivindu-și ochelarii încălecați pe un nas enorm.

— Numai odată bate norocul la ușa omului... numai să știe să-i dea drumul la vreme.

*

A doua zi, duminică, toate cafenelele gemeau de lume. Nu se vorbea în tot portul decât de scrisoarea Americanului. Toți voiau să-l vadă pe Stamati, să-l hiritisească*, să citească slovele cu ochii lor, să pipăie măcar o dată scrisoarea ce căzuse între ei ca o minune din cer.

Cafeneaua lui Stamati Marulis era pavoazată ca la zile mari, în sărbători naționale. Ca și la 10 Mai, afară la ușa fâlfâiau în bătaia vântului tricolorul românesc și albastru-alb, culorile naționale grecești.

Pregătirile începură dis-de-dimineață. Stamati dăduse ordin băieților din cafenea să scoată grădina afară. Grădina se compunea din opt oleandri palizi, crescuți între pereții de tinichea ai unor bidoane de petrol vopsite în verde.

De câte ori consumatorii arătau dorința de a-și sorbi cafelele turcești la aer, în sânul naturii, Stamati scotea grădina afară, înșirând oleandrii în jurul meselor, pe chei, în fața cafenelei. Noaptea grădina mobilă era transportată înăuntru.

În cafeneaua lui Stamati exista o ierarhie bine stabilită, după ocupații, caste și clase sociale.

La una din ferestre, spre chei, o masă mare era rezervată numai pentru autoritățile naționale, așa-zisa *masă a șefilor*: Primarul, Polițaiul, Șeful vămii, Șeful poștei, Căpitanul portului, Ofițerii, Medicul, Judecătorul.

* a hiritisi – a felicita

În dreptul celeilalte ferestre era *masa diplomatică*, la care veneau consulii de carieră și agenții consulari onorifici. Uneori, foarte rar, se rătăcea și câte un funcționar de la Comisia Europeană a Dunării. Anumite prerogative și privilegii, moștenite din regimul capitulațiilor sub care fusese Împărăția Otomană, ridicau în ochii mulțimii pe angajații Comisiei la cea mai înaltă treaptă diplomatică.

Oarecare distanță, o discretă rezervă, totdeauna se menținea cu tact între cele două lumi care se întâlneau în viața portului.

Urmau apoi la rând mesele căpitanilor de vapoare, de remorchere, de șlepuri și masa agenților comerciali, – hamalii și barcagiii nu intrau aici, în cafeneaua elitei.

Pe postavul verde, decolorat, al unui biliard, monumental ca un sarcofag antic, zăceau maldăre de gazete răvășite, grecești și românești.

Pe peretele din dreapta: Portretul lui Venizelos între Regele Carol al României și Gheorghios Protos al Greciei.

Pe peretele din stânga, o marină în culori: crucișătorul *Averof* în nori de fum, spintecând valurile de sineală*, pe o mare furtunoasă. De o parte portretul lui Boțaris și de cealaltă parte Conduriotis.

Toate mesele, în cafenea și în grădină, erau ocupate. Mulțimea discuta cu frenezie cazul Americanului. Numele lui Nicola Marulis trecea din gură în gură. „Ce avere putea să aibă după patruzeci de ani petrecuți în America? Ce va întreprinde el cu dolarii americani aduși aici la Dunăre?” Se făceau calcule financiare, se croiau planuri, societăți pe acțiuni pentru vapoare, elevatoare, remorchere, șlepuri; companii de navigație cu rețele de agenții împânzind tot globul, dominând căile mondiale ale comerțului pe apă.

*

La masa căpitanilor, Temistocli, vechi căpitan de *lungă cursă*, bronzat, cu barba neagră de abanos, cu șapca pe ceafă, își povestea tinerețea. Văzuse și el America pe când își făcea ucenicia de marinar sub ocrotirea unui unchi, mecanic pe un vapor englez.

* sineală – albastru, azur, ultramarin

—... Știu să facă bani oamenii de acolo, dar nu știu să-i cheltuiască. Umblă ca nebunii la fugă pe străzi. Unul era să mă cârpească fiindcă l-am oprit să-mi dea un foc pentru țigară. Că ei nu stau ca noi la o cafenea de vorbă, la taclale și taifas. Muncesc, aleargă și se frământă ziua și noaptea.

Doi compatrioți pe care i-am găsit în Filadelfia voiau să mă ia cu ei în California.

— Și de ce n-ai plecat? Erai și tu acum om pricopsit, îl întrerupsese cu un surâs ironic un căpitan din capul mesei.

— Pentru că am fost dobitoc. Ce știam eu pe atunci? Eram un mucos, un mușunachi. Nu știam decât să mă țin după fuste. Adică se țineau ele după mine. Căci acolo toate lucrurile sunt pe dos. Dacă un bărbat se leagă pe stradă de o femeie înfundă pușcăria. Nu-i ca la noi; în America femeile se leagă de bărbați.

O femeiușcă drăcoasă, o irlandeză cu părul roșu ca focul, puse ochii pe mine. Și când a văzut unchiul meu că se îngroașă gluma m-a încuiat într-o cabină la vapor și m-a ținut închis până la plecarea din port. Că eu eram în vorbă cu o fată de-a noastră din Pera, unde mă aștepta să facem logodna.

— Va să zică tot o fustă te-a împiedicat și pe tine, izbucni Iani, căpitan fără vapor, rămas mofluz în urma unui lung proces maritim de avarii.

Uscat, nervos, cu mustățile zburlite, cu ochii injectați, căpitanul Iani începu să explice pe larg, cu mare parapon*, pricina care-l împiedicase și pe el să plece, tocmai când era gata să se îmbarce pentru America.

— Tot o fustă m-a oprit, mi-a stricat și mie rostul vieții. Unde aș fi eu acum? Ce n-aș fi făcut dacă plecam atunci? De ce nu-i vine omului mintea la timp...

Și iritat peste măsură, bătrânul, cu mâna osoasă și tare, își trânti un pumn în cap care sună ca o lovitură seacă de ciocan.

„A ma doxa!”

De la masa căpitanilor de șleपुरi și remorchere, marinarii care nu ieșiseră din Dunăre, – marinari de *aqua dolce*, cum îi luau în râs cei de la mare – se

* parapon – supărare, tristețe, necaz, ciudă

apropiau încet cu scaunele, își ciuleau urechile ca să prindă mai bine tot ce se vorbea la masa căpitanilor veritabili, de la vapoarele de mare.

Toți ascultau cu atenție și evlavie. Unii clătinau din cap cu melancolie în amintirea și regretul ocaziilor pierdute din timpul tinereții. Alții, tăcuți, cădeau pe gânduri, cu ochii în van, pierduți în mirajul Americii văzute prin prisma minții lor... „Unde ar fi?... ce ar fi făcut? dacă plecau și ei la timp dincolo, peste Ocean.” Și fiecare avea ferma credință că ajungea miliardar acolo în pământul făgăduinței, pe care o soartă vitregă nu i-a îngăduit să-l atingă în viața scursă fără de folos.

Și unii, îmbătați încă de iluzii, nu se puteau stăpâni. Își croiau planuri absurde arătând pe larg ce ar face dacă ar veni bogați în patrie, între ai lor. Și toți sfârșeau cu intenții frumoase, alcătuind mărețe opere patriotice și de largă filantropie.

Căci s-a dovedit, afirmau ei cu o elenă și antică mândrie, că grecul rămâne oriunde ar fi același bun patriot și om filotim.

*

La masa diplomaților prezida grav consulul elen. Om fin, în vârstă, dar zvelt încă și elastic. Avea o chelie foarte strălucitoare și niște mustăcioare încârligate, negre, bine cănite.

Consul veritabil, de carieră, foarte venerat. Era o mândrie a coloniei elene. O victorie câștigată după numeroase stăruințe pe lângă guvernul din Atena, care se hotărâse în fine să trimită și la gura Dunării un consul de *carieră* în locul unui simplu *onorific*.

Lângă el sta Kir Loverda. Un bătrân încrunțat, cu sprâncene și mustăți stufoase, epitrop la biserica grecească. Îmbrăcase în argint o veche evanghelie adusă de la Sfântul Munte și depusese în biserică o icoană a Sfântului Spiridon, aruncată de valuri la țărm – ca un semn al cerului – în urma naufragiului unei corăbii din care nimic nu s-a putut salva.

Consulul, cu veșnicu-i zâmbet fin, enigmatic, care-i strălucea prin sticla ochelarilor solid fixați pe un nas acvilin, aristocratic, discuta cu epitropul o delicată chestiune a coloniei.

Prin ce mijloace s-ar putea termina lucrarea începută la localul școlii elene, față cu afacerile portului care mergeau din ce în ce mai prost.

În fața lor la o masă sta Gion Luludi. Măruntel, nervos, cu părul negru, creț ca o blăniță de astrahan. Agent al unei case de export și consul onorific al Danemarcei. După ce-și făcu în gând socoteala dolarului transformat în lei românești și leptale grecești, puse net chestia care-i preocupa pe toți: „Ce-i de făcut ca să salte comerțul portului și să învingă concurența Galaților, Brăilei și Constanței?”

— Eu, începu el cu o voce îngroșată, dacă aș avea un capital mare aș face o companie monstră de navigație maritimă, cum a făcut Embiricos...

— E mai sigură o afacere la Dunăre, cu șlepuri și vapoare, îl întrerupse Pesmangioglu, agentul casei de cherestele, proprietar al unei jumătăți de elevator și consul onorific al Persiei, — avea numai opt supuși, toți lustragii în port, — pentru care i se zicea uneori în glumă și alteori înadins: șeful lustragiilor de la gura Dunării.

— Cred, spuse consulul, că cel mai nimerit ar fi să se întemeieze aici, unde nu-i nici agricultură, nici industrie, o mare fabrică de hârtie, din stuful care n-are nicio întrebuințare.

— Halal! asta îmi place! izbucni crunt Calavrezo, un bătrân maltez, greoi și păros ca un urs. Avea un nas coroiat ca pliscul de vultur și din urechi îi ieșeau smocuri de păr, care se uneau cu mustățile și barba încâlcită.

O avere frumoasă făcuse pe vremuri cu vasul lui de salvare „Union”. O vechitură de ponton cu pompe, transformat din corpul unui vapor înecat. Bătrânul maltez fusese odinioară groaza societăților de asigurare. I se zicea *piratul*. Cunoscut de toată Dunărea ca *ciocul* vapoarelor împotmolite. Vorbea șase limbi. Era marinar, mecanic și scafandrier.

— Fabrică ne trebuie nouă! mormăi el răgușit, mestecând parcă ceva între măsele.

— Noi, de copii, din apă am scos banul. Alții să scurme pământul și să asude în fabrici. Noi ne-am hrănit din apă întotdeauna. Care-i nebunul să-și arunce aurul în baltă, pe papură pentru hârtie?

Și bătrânul pirat arătă cu mâna lui vânjoasă spre largul mării, cu un fel de amenințare.

— Noi, care umblăm pe ape, știm să smulgem banul din ghearele valurilor, sfârși el trântind în masa șubredă de lemn un pumn enorm ca un bolovan greoi.

Se făcu liniște. Bătrânul își aprinse țigara stinsă și turtită. Luă țigarea fabricată de el dintr-un picior de iepure, și începu din nou, mai potolit, cu vocea răgușită:

— Ia să faci aici, la gura Dunării, o companie ca cea din Stambul, cu aparate de salvare, cu doc flotant, să vedem atunci dacă ne-ar mai trece pe sub nas vapoarele avariate care ne scapă azi din mână, urcând întins la Galați, lăsându-ne pe noi cu buzele umflate... Hei! Să am eu dolari americani, v-aș arăta ce trebuie făcut aici la Dunărea noastră...

*

Evenimentul zilei stârnise oarecare interes și chiar o undă de emoție amestecată cu gelozie, printre românii de la masa șefilor.

Conul Tudorache, șeful vămii, naționalist feroce, era mai îndârjit decât toți împotriva *palicarilor* îmbogățiți din sudoarea românului — deși nevasta, cunoscută în port sub numele de Leoaica, era grecoaică sadea din Galați.

— Nu-i pot mistui, — declară șeful în gura mare — pe cât îmi permite rigoarea legilor și regulamentelor îi ard pe câți îmi cad în labă, cu formele legale, mă rog, după tariful vamal în rigoare.

Posac, ros de invidie, se sufoca discutând cu aprindere.

— Asta ne mai lipsea... să vezi de acum mândria caprelor... care va să zică dacă actualmente abia le ajungi cu prăjina la nas, dar când vor rula dolarii americani... ei vor fi suverani aici în portul nostru, pe teritoriul ăsta care se cheamă că-i românesc.

— Degeaba, coane Tudorache, noi nu ne putem compara cu grecii în chestii comerciale. Rasă veche, rafinată de mii de ani, zise Petrăchel Pătrașcu, un bărbat frumos, marțial, cu mustăți blonde, pomădate. Șeful poliției, ultimul vlăstar al unei vechi familii boierești din fundul Moldovei, părăsise armata ca locotenent pe vremea celebrei greve a ofițerilor de cavalerie, sub Jak

Lahovary – zicea el – gurile rele susțineau că Petrăchel fusese reformat în urma unui scandalos proces rămas celebru în arhivele armatei: „flagrant delict cu nevasta unui ofițer superior”. Cavaler de rasă, cu maniere elegante, vorbind o franțuzească impecabilă, gentil cu sexul frumos, abil și tolerant, Petrăchel era simpatizat de toate naționalitățile și lucru rar, în grațiile Comisiei Europene. Feblețea lui, cum o declara surâzând, era conul Tudorache pe care îl tachina până la disparare.

– Nu vezi mata că puterea grecilor nu-i în patria lor, ci afară, în străinătate. Bogătașii lor sunt la Stambul, Cairo, Marsilia, Londra, America...

– Și în România noastră săracă nu-s tot ei?... Care va să zică de fapt eu, român curat, să fiu mereu pârlit în țara mea... și veneticii să se îmbogățească... bravo... asta îmi place, zise șeful vămii iritat, roșu de mânie.

Petrăchel mi se lăsă bătut.

– Vezi că grecii au în felul lor dreptate când se pretind că sunt cei mai vechi locuitori pe țărmurile din partea locului. Mă rog, din antichitate n-au fost aici colonii grecești? Ai uitat istoria cu expediția Argonauților, care căutau pe aici lâna de aur?

– De unde ai mai scos povestea asta? Și de unde știi că cei cu lâna de aur erau greci? Îl întrerupse șeful vămii indignat, ștergându-și sudoarea de pe frunte cu o fină batistă de mătase – *mostră* dintr-un *sort* oprit la controlul vamal. Când discuția era în toi, sosi și căpitanul de port, tocmai la timp ca să-i scoată din încurcătura în care îi băgase. Argonauții, de care șeful vămii nu mai auzise din anii claselor gimnaziale, făcute în Fălticeni, orașul său natal.

– Bine că ai venit, căpitane. Ca om citit și umblat să ne lămurești chestia cu lâna de aur.

Căpitanul de port, ras proaspăt, îmbrăcat în alb din cap până în picioare, șterse ușor cu batista praful de pe scaun și, cu un zâmbet îngăduitor, se așeză la masa șefilor. Mândru, încântat că poate să-și arate erudiția, începu să explice cum se găsea în antichitate aurul în albia râurilor noastre și cum se spăla întinzându-se pe piei de oaie și, adăugă el, la drept vorbind Argonauții nu erau decât niște pirați ca și toți eroii greci pe care i-au cântat poeții antichității.

Prima dată când țara asta s-a făcut cunoscută lumii a fost atunci când au plecat să jefuiască țărmurile Mării Negre și ale Dunării.

– A! sări conul Tudorache triumfător, va să zică pirați, tâlhari de mare, ce vă spuneam eu? Bravo! M-am luminat. Mă rog, asta am vrut să știu. Este sau nu grecul cea mai *oață* nație din lume?

*

La o masă din fund se făcuse socoteala rudelor lui Marulis. La numărătoare s-au găsit neamuri aproape jumătate din populația portului. Care nu erau rude, erau prieteni sau compatrioți. Printre toți verii, cumnații, nepoții și cumetrii, cel mai sărac, calic lipit pământului era un văr primar: Ahile Xidia, zis și Harapul, cu niște buze groase, răsfrânte, groaznice la vedere.

Pătimaș jucător de cărți, căzuse la treapta de hamal la vaporul poștal; căra cu spinarea geamantanele călătorilor de la debarcader la hotelul din față. De data asta Ahile, îmbrăcat curat, cămașă albă și basma albastră la gât – guler nu obișnuise niciodată – trecând de la o masă la alta, cu ochii în lacrimi, sugându-și buzele late, povestea amintiri din viața vărului său Nicolachi pe care-l iubise ca pe un frate. De altfel mulți bătrâni se găseau prieteni din tinerețe cu Nicola Marulis. Câțiva compatrioți susțineau cu duioșie că își aduc aminte de el din fragedă copilărie, de pe când umblau la aceeași școală în patrie, la Hios.

*

Pe când jos, în cafenea și în grădina de oleandri, lumea roia ca un stup de albine, sus, în balconul dinspre chei, Penelopa, nevasta lui Stamati, primea vizite, – musafiri de Duminică.

Două vecine, gătite, pudrate, cu buzele de culoarea zmeurei zdrobite, fierbeau pe scaune așteptând ca gazda să deschidă vorba despre scrisoarea Americanului; însetate de știri, sorbeau în silă cafele turcești și siropuri cu sifon.

Penelopa Marulis, o brunetă coaptă, cu ochi mari, negri, focoși, sub o pereche de sprâncene de catifea, avea o siluetă de invidiat. Rece, mândră, vorbea înțepat, cu buzele vinete, strânse sub dantura bogat plombată în aur.